

PEDAGOŠKI PROGRAMI V
POMURSKEM MUZEJU
MURSKA SOBOTA

Šolsko leto 2020/21

Spoštovani ravnatelji, strokovni delavci vrtcev in šol!

Pomurski muzej Murska Sobota je osrednji regionalni muzej za varovanje premične kulturne dediščine v Pomurju. Njegovo pomembno poslanstvo je izobraževanje o lokalni kulturni dediščini, ki ga za predšolske, šolske in srednješolske otroke uresničujemo s številnimi programi v obliki **muzejskih učnih ur in muzejskih delavnic**, ki se navezujejo na stalno ali na občasne razstave.

Pričujoča brošura vam nudi prve informacije o programih, ki jih bomo za šolske skupine izvajali v letu 2020/21. Izpostavili bi našo občasno razstavo **Jože Kološa – Kološ (1920 – 1998)**, ki bo na ogled v tem šolskem letu. Gre za razstavo umetniških fotografij soboškega fotografa Kološe, ki jo bomo učencem približali z učno uro in štirimi različnimi delavnicami. Septembra in oktobra 2020 bo na ogled gostujoča razstava **Okupacijske meje 1941-1945: Prekmurje med okupacijo**, ki pripoveduje o življenju prebivalstva ob okupacijskih mejah in nas spodbuja k razmisleku o pomenu in razsežnostih mej na vsakdanje življenje.

Pedagoški program našega muzeja je torej raznolik, zato upamo, da boste v njem našli tistega, ki vam bo ustrezal. Veselimo se vaše podpore in srečanja z vami. Nasvidenje v muzeju!

Osnovni podatki:

Pomurski muzej Murska Sobota

Trubarjev drevored 4

9000 Murska Sobota

<http://www.pomurski-muzej.si>

Odpiralni čas

torek – petek: 9h - 17h

sobota: 9h – 13h

nedelja: 14h – 18h

Kontaktna oseba za pedagoški program:

Mateja Huber, kustosinja

telefon: 059 366 621

e-naslov: mateja.huber@pomurski-muzej.si

V letu 2020 in 2021 bodo potekala obnovitvena dela na stalni razstavi. Za določen čas bodo nekateri deli stalne razstave zaprti za obiskovalce.

PEDAGOŠKI PROGRAM OB OBČASNIH RAZSTAVAH

Jože Kološa – Kološ (1920 – 1998) (september 2020 – maj 2021)

Učna ura

Učenci spoznajo pomembnega umetnika iz Prekmurja. Jože Kološa – Kološ je bil umetniški fotograf iz Murske Sobote, ki je svoja dela ustvarjal od 30. do 90. let 20. stoletja. Razstava predstavlja pregled njegovih fotografij, od ikoničnih podob krajine in ljudi do modernističnih fotografij brez meja in omejitev. Učenci na učni uri spoznajo razliko med dokumentarno in umetniško fotografijo ter značilnosti slednje. Z vsebinsko prilagoditvijo primerno za predšolske otroke (4+), učence OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca, za predšolske otroke brezplačno.

Ustvarjam brez meja in omejitev (delavnica)

Učenci bodo na delavnici svoje delo ustvarili s pristopom, s katerim je fotograf Kološa ustvarjal svoje modernistične fotografije. S ponavljanjem in pomnoževanjem različnih motivov bodo ustvarili kolaž, ki bo spodbudil našo domišljijo, tako kot Kološeve fotografije. Primerno za učence vseh triletij OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Igra Spomin s Kološevimi fotografijami (delavnica)

Učenci si bodo izdelali igro Spomin, in sicer bodo za motive na karticah uporabili Kološeve fotografije. Primerno za učence 1. triletja OŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Camera obscura (delavnica)

Učenci si ogledajo star fotoapararat v obliki camere obscurae. Spoznajo način zajema slike in osnovo fotografiranja. Iz dveh valjev si izdelajo camera obscura, najosnovnejšo optično napravo za zajemanje slike. Primerno za učence 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 60 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Okupacijske meje 1941-1945: Prekmurje med okupacijo

(september – oktober 2020)

Učna ura

Gostujoča razstava projekta Okupacijske meje 1941-1945 večplastno osvetljuje življenje Prekmurcev ob mejah med leti 1941 in 1945. Na ogled so arhivski viri, posebej dragocene pa so predstavljene osebne zgodbe obmejnega prebivalstva. Učenci spoznajo potek okupacijskih mej v Prekmurju, občutke prebivalstva ob okupaciji, ukrepe nove oblasti in potek osvoboditve. Primerno za učence 9. razreda OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

DNEVI
EVROPSKE
KULTURNE
DEDIŠČINE

Skrivnostni predmeti (učna ura)

Ob Dnevih evropske kulturne dediščine bomo brezplačno izvajali novo učno uro Skrivnostni predmeti. Za opis učne ure glejte opis pod istim naslovom na strani 5. Čas brezplačnega izvajanja: 29. sept.– 9. okt. 2020. Primerno za učence 1. in 2. triletja OŠ. Traja: 60 min.

Teden otroka:

Ekperimentalna fotografija

V Tednu otroka bomo brezplačno izvajali delavnico, posvečeno **fotografu Kološi**. Učenci bodo spoznali pojem realistične in eksperimentalne fotografije. Nato preizkusijo postopek razvijanja fotografij v temnici, kjer na fotopapirju sestavijo lastno kompozicijo, jo razvijejo v temnici in si izdelajo lastno eksperimentalno fotografijo. Čas izvajanja: 5.-9. oktober 2020. Primerno za učence vseh triletij OŠ in dijake SŠ. Traja: 45- 60 min.

PEDAGOŠKI PROGRAM OB STALNI RAZSTAVI

MUZEJSKE UČNE URE

Skrivnostni predmeti

Na izkustveni učni uri se učenci razdelijo v manjše skupine. Vsaka skupina prejme en »skrivnosten« predmet. Učenci morajo predmet opazovati, ga tipati in čim bolj proučiti. Smisel naloge ni, da predmet identificirajo, ampak v tem, da zapišejo svoje opazke. Zapišejo tri vprašanja o predmetu in iščejo originale na razstavi. Vsaka skupina predstavi svoje opazke o predmetu in postavi vprašanja. Pod vodstvom kustosa učenci razpravljajo o opazkah in odgovorijo na vprašanja. Primerno za učence 1. in 2. triletja OŠ. Traja: 60 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Svetila nekoč

Kakšna svetila so uporabljali v časih pred izumom električne žarnice? Odgovor na to vprašanje otrokom prikažemo s pomočjo kopij svetil iz naših muzejskih zbirk. V temi bomo prižgali svetila iz različnih obdobij: antično oljenko, srednjeveško svetilko, čelešnik in laterno ter ugotovljali, kakšno svetlobo so posamezna svetila nudila. Učno uro zaključimo z iskanjem originalnih svetil na stalni razstavi. Primerno za predšolske otroke (4+) in učence 1. triletja OŠ. Traja: 45 min. Za predšolske otroke brezplačno, za učence OŠ 1,50 EUR/učenca.

Življenje v cimprači

Ob rekonstrukciji dela *cimprače* in njenih notranjih prostorov otroci spoznajo ta pojem. Ogledajo si črno kuhinjo in *ižo* ter prisluhnejo pogovoru med dedkom in vnukom Vančekom. Primerno za predšolske otroke in za učence od 1. do 5. razreda OŠ. Traja: 30-45 min. Za predšolske otroke brezplačno, za učence OŠ 1,50 EUR/učenca.

Gremo v muzej

Učenci spoznajo muzej skozi delo različnih strokovnjakov, ki delujejo v muzeju. Tako npr. ob prazgodovinski zbirki predstavimo arheologa in njegovo delo ter predmete, ki jih proučuje, ob zbirki starih razglednic delo zgodovinarja ipd. Pokukamo pa tudi v restavratorsko delavnico, kjer si ogledajo delček postopka konservi-

ranja/restavriranja predmeta, ki je času obiska učencev v obdelavi. Primerno za učence 1. in 2. triletja OŠ. Traja: 45-60 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Bivališča skozi čas

v Pomurje vpadali v 16. in 17. stoletju. *Cimprače* so bile dom večini prebivalstva v Pomurju na začetku 20. stoletja, a v času med obema svetovnjima vojnoma bivanjska kultura postopoma postane sodobnejša, kar prikazuje značilni interior spalnice iz medvojnega časa. Učna ura se zaključi z ogledom dnevne sobe iz 60-ih let 20. stoletja. Primerno za učence od 5. do 7. razreda OŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Decembrski obdarovalci

Kakšen je izvor Miklavža, Božička in Dedka mraza, treh značilnih decembrskih obdarovalcev? Učenci odgovor na to vprašanje izvedo na učni uri, na kateri spoznajo še eno, danes že izumrlo, decembrsko obhodnico. Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca. Čas izvajanja: 1.-23. december 2020.

Prazgodovina v Pomurju

O prvih neznanih prebivalcih naše pokrajine nam pripovedujejo več tisoč let stari predmeti na razstavi. Učenci ugotavljajo materiale, tehnike izdelave, namembnost teh najstarejših predmetov in opravijo poskus vrtnanja luknje v kamen. Spoznajo, v kakšnih skupnostih in bivališčih so najstarejši prebivalci Pomurja živeli, kaj so jedli, katere obrti so obvladali, v kaj so verjeli. Na koncu si ogledajo še najdbe iz kovine. Primerno za učence 2. in 3. triade OŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Antika in iskanje predmetov v arheopskovniku

Na učni uri si ogledamo značilne predmete rimske kulture: oljenko, rimske novce, predmete iz stekla ter podrobno na enem kosu keramike – okras v podobi Amorja, rimskega boga ljubezni. Izpostavimo pa še posebno obliko nagrobnega spomenika – gomilo, ki je bila v tem času kot oblika pokopa zelo razširjena. Učenci se preizkusijo v vlogi arheologa: v arheopskovniku raziščejo kopije predmetov iz bogatega dvojnega groba, izkopanega leta 2018 v okolici soboške gramoznice. Najdenim kopijam poiščejo originalne najdbe in ugotavljajo njihovo namembnost. Učno uro zaključimo z ogledom rimskega nagrobnika na grajskem stopnišču, na katerem so natančno izklesani trije davni prebivalci iz tega časa. Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 60 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Prvi Slovani v Soboti

Spoznajte prve slovanske in srednjeveške prebivalce iz ožjega območja današnje Murske Sobotice. Učenci si bodo na učni uri ogledali arheološke najdbe iz slovanskih grobišč na najdišču z ledinskim imenom *Plese* v Murski Soboti iz časa zgodnjega srednjega veka. Najdragocenejše najdbe predstavljajo štiri ogrlice iz steklenih jagod. Učence bomo spodbujali, da razmišljajo o tem, kaj

nam te najdbe pripovedujejo o načinu življenja zgodnjih Slovanov, katerih kultura je v nekaj desetletjih po njihovem prihodu v pokrajino ob Muri, prevladala. Z vsebinsko prilagoditvijo primerno za predšolske otroke (4+), učence OŠ in dijakke SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca, za predšolske otroke brezplačno.

Gradovi v Prekmurju

Učenci spoznajo družbo v času srednjega in novega veka, za katero je bilo značilno, da so privilegirani sloji živeli v gradovih. V Prekmurju so to bile plemiške družine madžarskega porekla. Predstavimo jim posamezne gradove v Prekmurju in rodbine, ki so najdlje živele v njih. V prenovljeni sobi na stalni razstavi si ogledajo izvirno grajsko notranjo opremo, ki se je ohranila. Na dveh portretih grofov Szápáry učenci spoznajo zunanji videz plemičev. Učno uro zaključimo v baročnem salonu, prostoru, ki je v soboškem gradu v največji meri ohranil svojo izvirno podobo iz časov, ko so v gradu živeli grofje.

Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijakke SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Turki v naših krajih

Učenci na učni uri spoznajo zemljepisne okvire osmanske države in turške vpade ter pohode po naših krajih. Oglejajo si značilna orožja turške vojske (jatagani, karabinka, turška sablja) in preberejo del besedila iz t.im. Martjanske pogodbe, iz katerega skušajo razbrati, kako so turški vpadi vplivali na

tukajšnje življenje. Spomin na turške vpade se je ohranil v ljudskem slovstvu, zato učencem pripovedujemo še nekaj pripovedk. Primerno za učence 3. triletja OŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Reformacija

Učencem predstavimo pojem reformacije in njena načela, nato pa še njen potek in značilnosti v Prekmurju, kot jo pripoveduje nekaj razstavljenih predmetov. Spoznajo pomen tolerančnega patenta iz leta 1781. Učenci prisluhnejo avdio posnetku odlomka iz Predgovora v knjigi *Nouvi zakon*, avtorja Štefana Küzmiča ter mu sledijo v zapisani obliki, nato prekmurski knjižni jezik primerjajo s slovenskim knjižnim jezikom. Primerno za učence 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

O baroku v baročnem salonu

Učenci doživijo baročno vzdušje v salonu soboškega dvorca, ki ga najbolj izrazito ustvarijo baročne stenske slikarije, še posebej pa iluzionistična poslikava stropa. Na primerih stenskih slikarij, likovnih del in notranje opreme spoznajo značilnosti baroka v vsem njegovem sijaju. Primerno za učence 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Priključitev in združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

Učenci na učni uri spoznajo zgodbo o priključitvi Prekmurja v času od razpada avstro-ogrske monarhije do njegove priključitve, avgusta 1919. Predstavimo jim dogodke, ki so se odvijali v Prekmurju kot tudi pogajanja jugoslovanske delegacije na pariški mirovni konferenci. V drugem delu učne ure sledi delo v skupinah, kjer vsaka skupina prejme primer zgodovinskega vira iz tega obdobja, ga analizira in predstavi svoje ugotovitve. Primerno za učence 3. triletja OŠ in dijakke SŠ. Traja: 90 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Judje v Prekmurju: oblikovanje, obstoj in uničenje skupnosti

Kdo so bili Judje? Kdaj in zakaj so se naselili v Prekmurju? Kaj je bilo značilno za njihov način življenja? Kakšno je bilo sobivanje Judov s pripadniki drugih veroizpovedi? To je le nekaj vprašanj, katerih odgovore bodo učenci spoznali na učni uri. Drugi vsebinski poudarek bo na holokavstu med 2. svetovno vojno, ki ga bodo učenci spoznali tudi preko zgodb maloštevilnih preživelih. Primerno za učence 3. triletja OŠ in dijakke SŠ. Traja: 45 min (po dogovoru možna tudi 90-minutna izvedba). Cena: 1,50 EUR/učenca.

Otroške igre in igrače nekoč

Kakšne so bile igre in igrače v otroštvu naših dedkov in babic? Otroci odgovor dobijo in doživijo na delavnici, kjer takšne igrače izdelajo in se z njimi igrajo (*brnkefca*, *marjanca*, hoja s hodu-ljami itn.). Primerno za učence 1. triletja OŠ. Traja: 45 min. Cena: 1,50 EUR.

Eksplozionalnica s starimi kuhinjskimi pripomočki

Učenci praktično preizkušajo uporabo nekaterih starih kuhinjskih pripomočkov: na kuhinjski tehtnici na uteži stehtajo mak in ga stolčjejo v lesenem možnarju, s pinjo izdelajo maslo, v kavnem mlinčku zmeljejo kavo. Po dogovoru lahko s temi sestavinami pripravimo makove rezance. Izvedba je možna v skupini do 15 oseb. Primerno za učence od 1. do 4. razreda OŠ. Traja: 60 minut. Cena: 2 EUR/učenca.

Indašnje malarske mujštre

Originalni motivi iz starih šablon, s katerimi so pleskarji v Pomurju nekdanje pleskali na stene sob, so v okviru delavnice uporabljeni kot šablona za izdelavo odtisov na papir ali na bombažne majice. Primerno za učence vseh triletij OŠ in dijake SŠ. Traja: 45-60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Mali pletarji

Učenci na razstavi iščejo pletene izdelke in na ta način spoznajo, kateri izdelki so se nekdanj pletli. Nato se sami preizkusijo kot pletarji in si iz volne spletejo zappestnico. Primerno za učence od 2. do 5. razreda OŠ. Traja: 60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Vüzenske delavnice

Učenci si lahko izdelajo *remenke* z dvema starima tehnikama, in sicer s krašanjem z voskom in z barvanjem z mizarskimi barvami v večbarvnih pasovih ter praskanimi okrasi. Delavnici sta primerni za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ (traja: 45 min, 2 EUR/učenca). Za učence 1. triletja OŠ je na voljo delavnica izdelovanja obešanke v obliki jajca, ki jo učenci okrasijo z geometrijskimi vzorci, značilnimi za *remenke*, okrašene z voskom (traja: 45-60 min, 2 EUR/učenca). Čas izvajanja: 22. marec-2. april 2021.

Prazgodovinski lončarji

Na delavnici učenci iz gline izdelajo kopijo bakrenodobne skodelice, ki so jo arheologi izkopali pri Krogu. Izdelajo jo s tehniko svaljanja, kot so izdelovali posode v prazgodovini ter okrasijo z brazdastim vrezom, prav tako značilnim za ta čas. Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 45-60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Antična zaponka z žabico

Dve antični zaponki (fibuli) iz antike iz najdišča Nova tabla II južno od Murske Sobote v obliki žabice sta doslej edini tovrstni zaponki v Sloveniji. Poleg praktične in okrasne vloge pa naj bi imeli tudi varovalno vlogo. Učenci si na delavnici iz volne izdelajo broško v podobi žabice. Primerno za učence od 5. do 7. razreda OŠ. Traja: 45 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Izdelava antične oljenke

Učenci na delavnici s pomočjo kalupa izdelajo antično oljenko iz gline - svetilko na olje, ki so jo v naše kraje prinesli Rimljani. Predstavi se jim čas rimskega antičnega obdobja v Pomurju. Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ. Traja: 45-60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Punce z biseri – ogrlice štirih Slovank

Med najdragocenejšimi najdbami iz slovanskega grobišča Pleše iz zgodnjega srednjega veka so štiri ogrlice iz steklenih jagod, ki so bile najdene v grobovih ene odrasle ženske in treh deklet. Ogrlice so bile uvožene in dragocene, zato so si jih lahko privoščili le v bogatejših družinah. Učenci na delavnici po navdihu teh ogrlic ustvarijo svojo ogrlico, tako da pobarvajo perlice iz mase za oblikovanje in jih nanizajo v ogrlico. Primerno za učence od 3. do 9. razreda OŠ in dijake SŠ. Traja: 60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Delavnica tkanja na tkalski deščici

Predstavitvev tkanja s tkalsko deščico. Na delavnici si učenci stkejo zapestnico.

Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 60 min. Cena: 1,50 EUR/učenca.

Prekmurski protestantski abecedniki – prvi učni pripomočki

Delavnica v ospredje postavlja prizadevanja prekmurskih protestantov iz 18. stoletja po opismenjevanju ljudstva. Po njihovi zaslugi nismo le dobili prve tiskane knjige v prekmurščini, temveč tudi abecednike, prve učne pripomočke, ki so pomagali pri opismenjevanju otrok. Učenci na delavnici prejmejo muzejski abecednik in se preizkusijo v vlogi učencev v evangeličanskih šolah v 18. stoletju. S peresom in črnilom v lepopisu iz tega časa prepíšejo molitev iz abecednika. Primerno za učence 2. in 3. triletja OŠ in dijake SŠ. Traja: 60 min. Cena: 2 EUR/učenca.

Pomurski muzej
Murska Sobota

Pedagoški programi v Pomurskem muzeju Murska Sobota. Šolsko leto 2020/21. Letnik 6.

Izdal: Pomurski muzej Murska Sobota. Zanj: Metka Fujs. Besedilo: Mateja Huber. Fotografije: Tomislav Vrečič, Mateja Huber. Grafična priprava: Mateja Huber.

Murska Sobota, junij, 2020.

Pomurski muzej Murska Sobota si pridržuje pravico do spremembe programa.

